

گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در وزارت ورزش و جوانان طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۴/۱۸

شماره مسلسل: ۱۹۸۷۸
کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی
در وزارت ورزش و جوانان طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲

نوع گزارش: تقنینی □، نظارتی ■، راهبردی □

نام دفتر:

مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین کننده:

صادق رنجبر

مدیر مطالعه:

سعید شفیعا

ناظران علمی:

موسی بیات

محمدحسین قربانی (دانشیار مدیریت ورزشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی)

همکار:

ستاره اسکندری (دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران)

اظهار نظر کنندگان:

مرتضی دوستی (استاد مدیریت ورزشی دانشگاه مازندران)؛ علیرضا کلانتری (مدیرکل دفتر توسعه ورزش همگانی، وزارت ورزش و جوانان)؛ حسین عیدی (دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه رازی کرمانشاه)؛ مهدی شریعتی فیض آبادی (استادیار دانشگاه فنی و حرفه‌ای)، محمدحسین معماریان

گرافیک و صفحه آرایی:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۲/۸/۱۶

واژه‌های کلیدی:

- عملکرد اعتبارات ورزش همگانی
- ورزش همگانی
- وزارت ورزش و جوانان

فهرست مطالب

۶	چکیده.....
۷	خلاصه مدیریتی.....
۹	۱. مقدمه.....
۱۱	۲. ورزش همگانی در اسناد بالادستی.....
۱۲	۳. بررسی احکام بودجه مربوط به ورزش در بودجه‌های سنواتی ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲.....
۱۴	۴. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۰.....
۱۶	۴-۱. اعتبارات هزینه‌ای.....
۱۷	۴-۲. اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای.....
۱۸	۵. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۱.....
۲۰	۵-۱. اعتبارات هزینه‌ای.....
۲۱	۵-۲. اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای.....
۲۲	۶. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۲.....
۲۳	۶-۱. اعتبارات هزینه‌ای.....
۲۴	۶-۲. اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای.....
۲۴	۷. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۲۵	۸. پیشنهادها.....
۲۶	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

۱۰	جدول ۱. وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان در ارتباط با ورزش همگانی براساس قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان ۱۳۹۹.....
۱۱	جدول ۲. احکام مربوط به ورزش در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۳	جدول ۳. احکام مربوط به ورزش در قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲.....
۱۵	جدول ۴. ارزیابی عملکرد اعتبارات سال ۱۴۰۰ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است).....
۱۷	جدول ۵. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۰ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی.....
۱۹	جدول ۶. ارزیابی عملکرد اعتبارات سال ۱۴۰۱ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است).....
۲۱	جدول ۷. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۱ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی.....
۲۲	جدول ۸. ارزیابی عملکرد اعتبارات ۱۴۰۲ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است).....
۲۴	جدول ۹. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۲ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی تا پایان بهمن‌ماه.....

گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در وزارت ورزش و جوانان طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲

چکیده

مطابق قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹ ورزش همگانی مفهومی عام و فراگیر است که همه رشته‌های ورزشی در جهت تأمین سلامت و نشاط عمومی را شامل می‌شود. بنابراین تحقق ورزش همگانی نیازمند هم‌افزایی بین‌بخشی است که وابسته به تأمین مناسب مالی است. براساس قانون مذکور حدود نیمی از وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان در بخش ورزش، مربوط به ورزش همگانی است. از این رو تمرکز این گزارش بر ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در وزارت ورزش و جوانان طی سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ است. با بررسی احکام مربوط به ورزش در قانون برنامه ششم توسعه مشخص شد فقط در ماده (۹۴) (در ارتباط با موضوع بیست و هفت صدم درصد (۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) جهت‌گیری حکم پیرامون توسعه ورزش (شامل ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان) مشخص شده و سایر احکام فاقد جهت‌گیری است. همچنین در همه احکام نحوه هزینه‌کرد اعتبارات مشخص نشده است. بنابراین قانونگذار در نگارش و تصویب قوانین باید به جهت‌گیری احکام و همچنین نحوه هزینه‌کرد بودجه توجه ویژه داشته باشد. به‌طور کلی در بررسی قوانین بودجه‌های سنواتی ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ در حوزه ورزش، به‌ویژه ورزش همگانی حکمها فاقد جهت‌گیری هستند و در برخی موارد اعتبارات ورزشی منوط به تدوین آیین‌نامه‌ها شده است. همچنین با بررسی قوانین بودجه سالیانه برخی موارد مهم در ارتباط با ماده (۷۳) (با موضوع مالیات سیگار و تنباکو) و ماده (۹۴) (با موضوع بیست و هفت صدم درصد (۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) قانون برنامه ششم توسعه مشاهده شد؛ برخی بندهای مربوط به مواد مورد اشاره در قوانین بودجه سالیانه با تصویب ماده (۵۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ حذف شده است. با توجه به رقم قابل توجه ابلاغ شده از محل این مواد قانونی با وجود این احکام در جهت توسعه ورزش به‌ویژه توسعه ورزش همگانی ثمربخش است. از این رو پیشنهاد می‌شود در قوانین بالادستی مواد قانونی با

موضوع مالیات سیگار و تنباکو و موضوع بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده که نقش قابل توجهی در رشد و توسعه ورزش همگانی می‌تواند داشته باشد احیا شوند.

از آنجاکه در برخی بندها و تبصره‌ها به‌طور خاص به ورزش همگانی اشاره شده و همچنین با توجه به اینکه ورزش همگانی مفهومی عام و دربردارنده ورزش همه‌اقتشار است و دسترسی‌پذیری (سرانه ورزشی) یکی از ابعاد مهم آن است. بنابراین در این گزارش سعی شده، ردیف‌هایی که به‌طور کلی در راستای توسعه فضاها و اماکن ورزشی شهری و روستایی است، نیز جزو اعتبارات ورزش همگانی به حساب آورده شود و از برخی ردیف‌ها که کاربری عمده آن ورزش همگانی نیست چشم‌پوشی شده است. در مجموع با ارزیابی عملکرد اعتبارات در حوزه ورزش همگانی ملاحظه می‌شود توجه جدی به این حوزه نشده و تخصیص‌های مطلوبی نیز صورت نگرفته است. برای مثال در دو بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در بودجه سال ۱۴۰۰ تحقق ۱۰ درصدی و ۵۲ درصدی؛ در بودجه سال ۱۴۰۱ تحقق ۳۱ درصدی و ۵۶ درصدی و در بودجه سال ۱۴۰۲ (تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۲) تحقق ۳۰ درصدی و ۱۱ درصدی اعتبارات نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب عملکرد بودجه‌ای در بخش توسعه و رشد ورزش همگانی است. به‌طور میانگین تحقق زیر ۴۰ درصد اعتبارات در دو بخش هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در طی این سه سال نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب تأمین مالی ورزش همگانی است و الگوی مشخص و مثبتی از روند تغییرات بودجه‌ای نیز در طی این سه سال ملاحظه نمی‌شود.

عدم نظارت کافی توسط دستگاه‌های ذی‌ربط؛ کاستی‌های وزارت ورزش و جوانان در برنامه‌ریزی و ضعف در مطالبه‌گری همه‌جانبه جهت وصول اعتبارات می‌تواند از جمله دلایل اصلی عملکرد نامطلوب اعتبارات ورزش همگانی در وزارت ورزش و جوانان باشد. از این‌رو ضرورت دارد کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی نظارت ویژه‌ای بر وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان داشته باشد. همچنین با توجه به یافته‌های اشاره شده در این گزارش، تخصیص اعتبار ورزش همگانی به فدراسیون‌ها و اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها در طی سه سال از الگوی مشخصی پیروی نمی‌کند. همچنین تخصیص اعتبار و نظارت بر بودجه‌ای که برای همگانی کردن ورزش در اختیار فدراسیون‌ها قرار داده می‌شود، دارای سازوکار مناسبی نیست و در این زمینه شفافیتی وجود ندارد. بنابراین مطالبه جزئیات عملکرد بودجه تخصیص داده شده به ورزش همگانی در طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ از وزارت ورزش و جوانان توسط کمیسیون اصل ۹۰ جهت آسیب‌شناسی برنامه‌ها ضرورت دارد.

« خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

همگانی کردن ورزش به دلیل تأمین مزایای سلامتی و نشاط عمومی همواره مورد توجه جوامع است. دسترسی‌پذیری و مشارکت ورزشی دو بُعد مهم از ورزش همگانی هستند. براساس مطالعات صورت گرفته وضعیت ورزش همگانی کشور نامطلوب است. با توجه به اینکه ورزش همگانی مفهومی عام و فراگیر است و سازمان‌های مختلفی در محقق کردن آن دخیل هستند، بنابراین تحقق ورزش همگانی نیازمند هم‌افزایی بین‌بخشی است. هم‌افزایی نیز نیازمند تأمین مناسب مالی است. از آنجاکه وزارت ورزش و جوانان متولی اصلی ورزش کشور است و براساس وظایف قانونی باید اقدامات لازم را جهت همگانی کردن ورزش انجام دهد، ضرورت دارد که اعتبارات ورزش همگانی در این وزارتخانه مورد بررسی قرار داده شود.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

- بررسی احکام بالادستی نشان می‌دهد اکثر احکام که به ورزش مربوط هستند، به صورت کلی نگارش شده‌اند و فاقد جهت‌گیری و نحوه هزینه‌کرد بودجه (تعیین میزان سهم ورزش از بودجه خاص) هستند.
- بررسی احکام بالادستی در حوزه ورزش نشان می‌دهد حذف برخی احکام دائمی با موضوع مالیات سیگار و تنباکو و موضوع بیست و هفت

صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده که از محل‌های اصلی تأمین اعتبار ورزش همگانی است، تأمین مالی ورزش همگانی (با توجه به کمبود منابع در این حوزه) را طی سال‌هایی با تنگناها و چالش‌های بسیاری مواجه کرده است.

■ وضعیت تحقق اعتبارات در حوزه ورزش مناسب نیست و به‌طور میانگین در طی سه سال مورد بررسی فاصله بین اعتبارات ابلاغی و اعتبارات تخصیص داده شده در وزارت ورزش و جوانان بیش از ۵۰ درصد است.

■ وضعیت تحقق اعتبارات در ورزش همگانی به مراتب نامساعدتر است. طی سه سال بررسی شده به‌طور میانگین ۲۳/۶۶ درصد از اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ورزش همگانی و ۳۹/۶۶ درصد از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی محقق شده است.

■ نحوه تخصیص بودجه ورزش همگانی از محل ردیف اصلی بودجه وزارت ورزش و جوانان، به فدراسیون‌ها و اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها از نسبت یا الگوی مشخصی پیروی نمی‌کند. در برخی سال‌ها، بودجه ورزش همگانی فدراسیون‌ها بیشتر از اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها بوده و در برخی سال‌ها این نسبت برعکس است. با توجه به نبود شفافیت در این زمینه (در مورد اینکه اعتبار ورزش همگانی به کدام فدراسیون‌ها تخصیص داده شده است) و الگوی نامتوازن تقسیم سهم بودجه همگانی از محل اعتبار ردیف اصلی وزارت ورزش و جوانان مطالبه جزئیات عملکرد بودجه تخصیص داده شده به ورزش همگانی در طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ از وزارت ورزش و جوانان توسط کمیسیون اصل ۹۰ جهت آسیب‌شناسی برنامه‌ها ضرورت دارد.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

■ با توجه به اهمیت تأمین مالی ورزش همگانی از محل مواد قانونی با موضوع «بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده» و موضوع «مالیات سیگار و تنباکو» پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

الحاق ماده جدید به لایحه الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳)؛ به دولت اجازه داده می‌شود:

الف) بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد. سهم ورزش همگانی از این محل حدود ۷۰ درصد اعتبارات است.

ب) به‌منظور ارتقای سلامت جامعه و کاهش مصرف دخانیات نسبت به وضع و اخذ عوارض از خرده‌فروشی سیگار اقدام کند. درآمد حاصله به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و طی ردیفی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب دولت به‌منظور کاهش مصرف دخانیات و آموزش، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس در اختیار دستگاه‌های ذی‌ربط قرار گیرد. ۴۰ درصد درآمد حاصل از این محل سهم ورزش همگانی است که از کل مبلغ اختصاص داده شده از این محل به ورزش همگانی ۶۰ درصد در اختیار وزارت ورزش و ۴۰ درصد در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد.

■ پیشنهاد می‌شود کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی جهت نظارت بر اجرای قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹ با محوریت ورزش همگانی از ابتدای سال ۱۴۰۳ هر ۶ ماه یک‌بار گزارش ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی را از وزارت ورزش و جوانان مطالبه و بر آن نظارت کند.

■ پیشنهاد می‌شود کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی جزئیات عملکرد بودجه تخصیص داده شده به ورزش همگانی را در طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ از وزارت ورزش و جوانان مطالبه کند تا مشخص شود میزان اندک اعتبارات تخصیص داده شده صرف چه برنامه‌هایی شده است و بتوان به آسیب‌شناسی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجام شده پرداخت.

۱. مقدمه

ورزش همگانی^۱ یک مفهوم فراگیر است که اشاره به همگانی شدن همه ورزش‌ها دارد، به طوری که هر فردی در هر رده سنی بتواند به ورزش مورد علاقه خود بپردازد. دسترسی پذیری و مشارکت ورزشی دو بُعد مهم از ورزش همگانی هستند. براساس مطالعات صورت گرفته وضعیت ورزش همگانی کشور در شرایط نامطلوبی قرار دارد [۱ و ۲].

با توجه به عام بودن مفهوم ورزش همگانی تحقق آن برای بسیاری از سازمان‌ها و سیاست‌گذاران همواره چالش برانگیز است [۱]. ریشه بسیاری از چالش‌ها در جهت تحقق ورزش همگانی را می‌توان در بودجه‌های سنواتی هر سال و میزان اعتبارات ابلاغی و تخصیص داده شده بررسی کرد. بنابراین با توجه به وضعیت نامطلوب ورزش همگانی در کشور ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی ضروری است.

مطابق قانون دستگاه اصلی متولی ورزش کشور، وزارت ورزش و جوانان است. براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان ۱۳۹۹ توسعه و تعمیم ورزش همگانی از اهداف وزارت ورزش و جوانان است. همچنین مطابق ماده (۲) قانون اهداف و وظایف، ورزش همگانی عبارتند از: هر نوع ورزش و فعالیت بدنی که نشاط و سلامت عمومی مردم را تأمین می‌کند. بنابراین در قانون نیز مفهوم فراگیر ورزش و همگانی شدن همه ورزش‌ها برای آحاد مردم مورد توجه بوده است. طبق همین تعریف می‌توان بسیاری از وظایف وزارت ورزش و جوانان را به صورت مستقیم و غیرمستقیم با مفهوم ورزش همگانی مرتبط دانست. با بررسی جزء ۲۵ بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان ۱۳۹۹ و با توجه به تعریف قانونی ورزش همگانی، می‌توان تقریباً نیمی از وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان را مرتبط با توسعه ورزش همگانی و رایگان کردن ورزش دانست. این وظایف در جدول ۱ آورده شده است:

جدول ۱. وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان در ارتباط با ورزش همگانی براساس قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان ۱۳۹۹

وظایف مرتبط با ورزش همگانی	جزء / بند / ماده
اقدام در جهت بهره‌مندی اقشار مختلف جامعه از برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی به منظور تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح	جزء (۱۱) بند (الف) ماده (۴)
تهیه و تدوین برنامه‌های میان مدت و سالانه ورزش کشور با استفاده از ظرفیت دستگاه‌های ذی ربط و نظارت بر حسن اجرای آنها	جزء (۲) بند (الف) ماده (۴)
تعیین چارچوب‌ها و دستورالعمل اجرایی فعالیت‌های ورزشی و نظارت بر حسن اجرای آنها	جزء (۶) بند (الف) ماده (۴)
مناسب‌سازی اماکن و فضاهای ورزشی جهت بهره‌برداری و حضور بانوان و خانواده‌ها و معلولان جسمی و حرکتی	جزء (۸) بند (الف) ماده (۴)
نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های غیردولتی و ارزیابی عملکرد آنها و ارائه گزارش به مراجع ذی ربط	جزء (۱۰) بند (الف) ماده (۴)
صدور و لغو مجوز فعالیت رشته و سبک‌های ورزشی در قالب فدراسیون‌ها، انجمن‌ها، کمیته‌ها و سایر تشکلهای مربوط	جزء (۱۱) بند (الف) ماده (۴)
صدور و لغو پروانه تأسیس و فعالیت اتحادیه باشگاه‌های ورزشی، باشگاه‌ها، اماکن و مراکز ارائه دهنده خدمات ورزشی و تندرستی پس از بررسی صلاحیت‌های عمومی، اخلاقی، علمی و حرفه‌ای و نظارت بر فعالیت آنها	جزء (۱۲) بند (الف) ماده (۴)
تأمین متناسب و متوازن زیرساخت‌ها، امکانات و نیروی انسانی مورد نیاز توسعه ورزش در سطح کشور	جزء (۱۶) بند (الف) ماده (۴)
احیا و تقویت ورزش‌های ملی و روستایی و بازی‌های بومی، محلی و توسعه زیرساخت‌های آن و تلاش برای ارتقا و ترویج جهانی آنها با هماهنگی دستگاه‌های ذی ربط	جزء (۱۸) بند (الف) ماده (۴)
تهیه و ارائه استانداردها و معیارهای تخصصی مربوط به احداث و بهره‌برداری از اماکن و تجهیزات ورزشی در کشور و نظارت بر حسن اجرای آن	جزء (۲۱) بند (الف) ماده (۴)
ایجاد، نگهداری، بهره‌برداری و تجهیز اماکن ورزشی	جزء (۲۲) بند (الف) ماده (۴)
تعیین تعرفه و قیمت ارائه خدمات ورزشی و تندرستی و هزینه صدور پروانه باشگاه و مجوز احداث ورزشگاه توسط وزارت پس از تصویب هیئت وزیران به صورت سالانه و نظارت بر حسن اجرای آنها	جزء (۲۳) بند (الف) ماده (۴)
فراهم نمودن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ورزش آسان، ارزان و در دسترس برای عموم مردم	جزء (۲۵) بند (الف) ماده (۴)

از آنجاکه وزارت ورزش و جوانان متولی اصلی ورزش در کشور است. بنابراین تمرکز این گزارش بر اعتبارات ورزش همگانی در وزارت ورزش و جوانان بعد از تصویب قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان ۱۳۹۹ در طی سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ است. با توجه به اینکه ورزش همگانی مفهومی عام و دربردارنده ورزش همه اقشار است و دسترسی پذیری (سرانه ورزشی) یکی از ابعاد مهم آن است. بنابراین در این گزارش سعی شده است، علاوه بر ردیف‌هایی که به‌طور خاص به ورزش همگانی مربوط هستند، آن دسته از ردیف‌هایی که در راستای توسعه فضاها و اماکن ورزشی شهری و روستایی است نیز جزو اعتبارات ورزش همگانی به حساب آورده شود. از اعتبارات ردیف‌هایی مانند ورزشگاه تختی به دلیل اینکه کاربری عمده آن قهرمانی است (هرچند که ممکن است کاربری همگانی نیز داشته باشد) در این گزارش چشم‌پوشی شده است. همچنین در تحلیل‌های این گزارش، اعتبار ردیف‌هایی مانند تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات نیز در ارتباط با ورزش همگانی لحاظ نشده است.

۲. ورزش همگانی در اسناد بالادستی

قانون اساسی کشور به‌عنوان بالاترین سند قانونی، والاترین جایگاه و منزلت را در بین سایر قوانین و مقررات دارد. در اصل سوم قانون اساسی صراحتاً به مقوله ورزش و تربیت بدنی پرداخته شده و دولت جمهوری اسلامی موظف شده است همه امکانات خود را برای امور آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی به کار برد [۳]. بنابراین در بالاترین سند قانونی کشور ورزش و تربیت بدنی به‌عنوان مقوله‌ای مستقل و در کنار آموزش و تعلیم و تربیت آورده شده که نشان‌دهنده جایگاه قانونی و حقوقی ورزش و تربیت بدنی است.

در قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰-۱۳۹۶) مصوب ۱۳۵۹/۱۲/۱۴ به شرح جدول ۲ در قالب چند ماده به ورزش پرداخته شده [۴] که در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ مبنای قانون این حوزه و مؤثر بر بودجه‌های سنواتی بوده است.

جدول ۲. احکام مربوط به ورزش در برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

بند / ماده	خلاصه حکم	جهت‌گیری حکم	نحوه هزینه کرد اعتبار
ماده (۷۳)	موضوع مالیات اضافه بر هر پاکت سیگار با نشان (برند) داخلی و خارجی، و مبلغ مالیات اضافه بر انواع توتون و تنباکوی قلیان داخلی و خارجی مشخص شده است. در تبصره این ماده صد درصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصل از اجرای بند «الف» این ماده طی ردیف‌هایی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود در جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش مصرف می‌شود.	فاقد جهت‌گیری	در حکم به‌طور صریح مشخص نشده که سهم ورزش از این بودجه به چه میزان است.
بند «پ» ماده (۹۲)	دولت مکلف شده است تا پایان سال اول اجرای برنامه با مشارکت سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان، تمهیدات قانونی لازم در خصوص نحوه تقسیم درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را پیش‌بینی نماید.	فاقد جهت‌گیری	در مورد نحوه هزینه‌کرد درآمدها اشاره نشده است.
ماده (۹۴)	دولت مکلف شده است بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد.	جهت‌گیری توسعه‌ای در حکم مشخص شده، تمرکز اعتبارها به ورزش استان‌هاست، هزینه برای ورزش حرفه‌ای ممنوع شده، یک‌پنجم منابع به ازدواج و اشتغال جوانان اختصاص داده شده است.	در حکم به‌طور صریح مشخص نشده که سهم توسعه هر ورزشی از این بودجه به چه میزان است.
ماده (۹۶)	وزارت جهاد کشاورزی موظف شده است به منظور احداث و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی، اراضی ملی غیرکشاورزی خارج از حریم شهرها و محدوده روستاها به استثنای اراضی واقع در مناطق چهارگانه محیط زیست را که مورد نیاز بخش غیردولتی است با تأیید وزارت ورزش و جوانان به قیمت ارزش معاملاتی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی با رعایت تشریفات قانونی به بخش غیردولتی و تعاونی با اولویت تعاونی‌های اینترگران واگذار نماید.	فاقد جهت‌گیری	-

۱. منظور این است که آیا در مورد توسعه ورزش، جهت‌گیری حکم مشخص است که این محل از بودجه صرف توسعه کدام نوع از ورزش شود.

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده، در احکام بررسی شده تنها ماده (۹۴) دارای جهت‌گیری پیرامون توسعه ورزش (شامل ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان) است و سایر احکام فاقد جهت‌گیری در ارتباط با توسعه ورزش هستند. همچنین در همه احکام نحوه هزینه‌کرد اعتبارات در نظر گرفته مشخص نشده است. یعنی معلوم نیست چند درصد از اعتبارات باید صرف توسعه ورزش با یک جهت‌گیری خاص شود. نکته قابل توجه اینکه به‌رغم کلی بودن احکام مورد اشاره در قانون برنامه ششم توسعه در ماده (۵۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ مواد (۷۳ و ۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ نسخ شده است^۱ [۵].

بنابراین با نسخ مواد (۷۳ و ۹۴) برنامه ششم توسعه عملاً تأمین اعتبار جهت توسعه ورزش همگانی در بودجه سنواتی سال‌های ۱۴۰۰ به بعد با مشکل جدی مواجه می‌شود.^۲

۳. بررسی احکام بودجه مربوط به ورزش در بودجه‌های سنواتی ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

در جدول ۳ اطلاعات مربوط به بندها و تبصره‌های مربوط به ورزش در بودجه‌های سنواتی آورده شده است که در ادامه به آنها پرداخته می‌شود.

۱. ماده (۵۵) - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، احکام مربوط به مالیات و عوارض در قوانین زیر نسخ می‌گردد:
۱. قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ با اصلاحات و الحاقات بعدی (به‌استثنای حکم ماده (۲۸) قانون مذکور نسبت به جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران، ماده (۵۰) قانون مذکور و تبصره‌های ذیل آن و تبصره «۱» ماده (۳۹) آن قانون نسبت به عوارض موضوع بند «۲» ماده (۳۸) این قانون).
۲. بند «ب» ماده (۶) و بند «ر» ماده (۳۳) و ماده (۷۳) و ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۶/۱/۱۶.
۲. با توجه به اینکه اعتبار برنامه ششم توسعه تا سال ۱۴۰۰ بوده، بنابراین قانون برنامه ششم در سال ۱۴۰۰ خود به خود منسوخ شده است، اما از آنجا که تنظیم و تصویب برنامه هفتم به درازا کشید و برنامه ششم تمدید شد؛ بنابراین بودجه‌های سنواتی سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ بر اساس برنامه ششم تنظیم و تصویب شده‌اند. از این رو با بررسی قوانین بودجه سنوات مذکور ملاحظه می‌شود منسوخ شدن مواد (۷۳ و ۹۴) در برنامه مذکور در قوانین بودجه سنواتی مؤثر بوده است. برای مثال این مواد در متن قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کاملاً حذف شده‌اند، اما دولت با استفاده از اختیارات خود مجدداً در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ احکام را آورده است.

جدول ۳. احکام مربوط به ورزش در قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

نحوه هزینه کرد اعتبار	جهت‌گیری حکم	خلاصه حکم	بند / تبصره	قانون بودجه
نامشخص است.	استناد به بند «ب» ماده (۶۹) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۳/۴/۱۲ (توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس). بنابراین جهت‌گیری حکم برای وزارت ورزش و جوانان مشخص نیست.	در اجرای ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه از ابتدای سال ۱۴۰۰ مبلغ مالیات بر هر نخ سیگار با نشان (برند) داخلی و خارجی، و مبلغ مالیات بر هر بسته پنجاه گرمی تنباکوی قلیان داخلی و خارجی مشخص شده است. صد درصد (۱۰۰٪) درآمدهای حاصله طی ردیف‌هایی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود در جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش مصرف می‌شود.	بند (ف) تبصره (۶)	۱۴۰۰
-	فاقد جهت‌گیری است. همچنین قید شده است آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان برنامه‌بودجه کشور تهیه می‌شود و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد و وزارت ورزش در تدوین آیین‌نامه همکاری ندارد. بنابراین با احتمال بیشتری در این حکم سالن‌های ورزشی و ورزشگاه مورد اشاره اولویت کمتری خواهند داشت.	وزارت راه و شهرسازی مکلف شده است زمین مورد نیاز برای احداث مدرسه، پاسگاه، کلانتری، پایگاه بسیج، حوزه علمیه، مصلی، حوزه‌های مقاومت، مسجد، حسینیه و کتابخانه و بیالان‌های ورزشی بسیج صالحین، مراکز بهداشتی و درمانی، ورزشگاه و سایر مراکز اداری و خدماتی مورد نیاز را به‌صورت رایگان در اختیار مراکز متولی و دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون خدمات کشوری در طرح‌های مسکن مهر و اقدام ملی مسکن قرار دهد.	جزء (۴) بند (ب) تبصره (۸)	۱۴۰۰
نامشخص است.	فاقد جهت‌گیری	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلف شده درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را به‌ردیف درآمدهای شماره ۱۴۰۱۸۴ نزد خزانه داری کل کشور واریز نمایند. درآمدهای حاصله به نسبت سی درصد (۳۰٪) در اختیار وزارت ورزش و جوانان (برای کمک به فدراسیون‌های مربوط) و هفتاد درصد (۷۰٪) در اختیار سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد.	بند (ط) تبصره (۹)	۱۴۰۰
نامشخص است.	فاقد جهت‌گیری	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلف شده درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را به‌ردیف درآمدهای شماره ۱۴۰۱۸۴ نزد خزانه داری کل کشور واریز نمایند. درآمدهای حاصله به نسبت سی درصد (۳۰٪) در اختیار وزارت ورزش و جوانان (برای کمک به فدراسیون‌های مربوط) و هفتاد درصد (۷۰٪) در اختیار سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد.	بند (ط) تبصره (۹)	۱۴۰۱
نامشخص است.	جهت‌گیری حکم مشخص است و وزارت ورزش و جوانان مکلف است صرفاً اعتبارات این بخش را در جهت توسعه ورزش همگانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزشی هزینه نماید.	دولت مکلف شده است بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۵٪) از کل نه درصد مالیات بر ارزش‌افزوده را از طریق ردیف‌های درآمدهای هزینه‌ای مربوطه برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه جانبازان و معلولان اختصاص دهد که سهم وزارت ورزش ۶۰ درصد است.	بند (ف) تبصره (۶)	۱۴۰۲
نامشخص است.	در حکم ورزش نیز از محل یک درصد از اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی سهم است، اما در آیین‌نامه اجرایی این قانون، متولی ورزش کشور یعنی وزارت ورزش و جوانان نقشی ندارد. بنابراین این حکم در جهت توسعه ورزش ضمانت اجرایی کمتری دارد. همچنین حکم فاقد جهت‌گیری است	کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) در قانون مدیریت خدمات کشوری مکلف شده‌اند یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای خود را (به‌استثنای فصول ۱، ۲ و ۳) در موضوعات مربوط به حوزه زنان از قبیل توانمندسازی زنان خودسرپرست، حمایت از فرزندآوری، مشاوره در حوزه خانواده، حمایت از زنان و دختران در معرض آسیب و یا آسیب‌دیده، سلامت، بهداشت، آموزش، ورزش و کارآفرینی زنان هزینه نمایند.	بند (ج) تبصره (۹)	۱۴۰۲
مشخص است.	ورزش همگانی و ورزش بانوان.	موضوع مالیات اضافه بر سیگار و تنباکوی قلیان تولید داخل و وارداتی تصریح شده است که مالیات اضافه مطابق ردیف‌های این قانون به نسبت مساوی برای بخش سلامت با اولویت احداث و تجهیز مراکز ناباروری و زایشگاه‌های دولتی، ورزش همگانی و ورزش بانوان هزینه گردد.	بند (ه) تبصره (۱۷)	۱۴۰۲

مأخذ: [۷، ۸].

در بودجه‌های سنواتی سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ در بندها و تبصره‌های مربوط به ورزش جهت‌گیری مشخصی در حوزه ورزش همگانی مشاهده نمی‌شود و در برخی احکام مانند جزء «۴»، بند «ب»، تبصره «۸» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بند «ح» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نیز احکام به تدوین آیین‌نامه‌ها منوط شده‌اند و وزارت ورزش و جوانان نیز به‌عنوان متولی ورزش کشور در تدوین آیین‌نامه‌های مذکور نقشی ندارد. همچنین در بسیاری از احکام مانند بند «ف» تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و بند «ف» تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نحوه هزینه‌کرد اعتبارات ورزشی نامشخص است.

با بررسی تبصره‌ها و بندهای پیرامون ورزش ملاحظه می‌شود که در قوانین بودجه سالیانه دولت از اختیارات خود استفاده کرده و برخی بندها مربوط به مواد (۷۳ و ۹۴) قانون برنامه ششم توسعه که به‌واسطه قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ نسخ شده را در بودجه‌های سنواتی لحاظ کرده که همین امر می‌تواند نشان‌دهنده اهمیت این مواد قانونی در تأمین اعتبارات ورزشی باشد.

۴. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۰

مطابق جدول زیر اطلاعات مربوط به ارزیابی عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ورزش به‌طور کلی و همچنین عملکرد اعتبارات ورزش همگانی مربوط به سایر ردیف‌ها^۱ در سال ۱۴۰۰ آورده شده است. در ادامه عملکرد ورزش همگانی در سال ۱۴۰۰ در بخش اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۱. از آنجاکه در برخی بندها و تبصره‌ها به‌طور خاص به ورزش همگانی اشاره شده و همچنین با توجه به اینکه ورزش همگانی مفهومی عام است و دربردارنده ورزش همه‌اقتشار بوده و همچنین با توجه به اینکه دسترسی‌پذیری (سرانه ورزشی) یکی از ابعاد مهم ورزش همگانی است، بنابراین در این گزارش سعی شده، ردیف‌هایی که به‌طور کلی در راستای توسعه فضاها و اماکن ورزشی شهری و روستایی است، جزو اعتبارات ورزش همگانی به حساب آورده شود. از اعتبارات ردیف‌هایی مانند ورزشگاه تختی به دلیل اینکه کاربری عمده آن قهرمانی است (هرچند که ممکن است کاربری همگانی نیز داشته باشد) در این گزارش چشم‌پوشی شده است. همچنین در تحلیل‌های این گزارش اعتبار ردیف‌هایی مانند تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات نیز در ارتباط با ورزش همگانی لحاظ نشده است.

جدول ۴. ارزیابی عملکرد اعتبارات سال ۱۴۰۰ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است)

شرح	عنوان	اعتبار ابلاغی	تخصیص	درصد	
اعتبارات هزینه‌ای	ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰	۷,۲۷۳,۱۸۰	۶,۹۲۴,۵۴۱	۹۵	
	درآمد اختصاصی حاصل از اجاره اماکن ورزشی	۶۷۹,۰۰۰	۵۶۳,۲۱۳	۸۳	
	پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی	۱۲۲,۶۹۳	۳۰,۰۰۰	۲۴	
	اعتبارات موضوع مواد (۲۸) و (۶۹) قانون الحاق (۲) و بند «ج» ماده (۳۱) قانون برنامه ششم توسعه	۹۷,۹۴۴	۰	۰	
	جدول ۷-۱	کمک به توسعه ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی در بخش‌های دولتی و غیردولتی و خصوصی	۲۹۹,۲۲۵	۰	۰
	موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه اخذ مالیات از هر پاکت انواع سیگار	۵,۳۲۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۸	
	جدول ۹	اعتبارات موضوع ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهم ورزش سهم جوانان و اشتغال)	۹,۴۵۵,۸۲۵	۱,۸۷۰,۰۰۰	۲۰
	۱۴۰۱۸۴	درآمد حاصل از تبلیغات ناشی از پخش مسابقات ورزشی	۴۲۷,۵۰۰	۷۰,۰۰۰	۱۶
	۱-۵۱۰۰۰۰	هزینه‌های پیش‌بینی نشده کمک	۲۶۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	۱۰۰
	جمع اعتبارات هزینه‌ای				
۱۶	۱۷۰۲۰۰۴۰۱۶	۲۳,۶۱۳,۱۰۲	۱۰,۱۱۷,۷۵۴	۴۳	
۱۸	۱۷۰۲۰۰۴۰۱۸	۳۸۸,۰۰۰	۱۲۱,۵۰۰	۳۱	
۲۰	۱۷۰۲۰۰۴۰۲۰	۹۷,۰۰۰	۸۳,۹۰۰	۸۶	
۲۱	۱۷۰۲۰۰۴۰۲۱	۶۷,۹۰۰	۳۰,۰۷۲	۱۰۶	
۳۸	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۸	۱۴۵,۵۰۰	۷۳,۳۵۰	۵۰	
۴۶	۱۷۰۲۰۰۴۰۴۶	۱۴۸,۵۰۰	۴۶,۲۰۶	۹۵	
۳۵	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۵	۸۶,۹۷۶	۲۲,۰۰۰	۲۵	
۳۴	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۴	۱۳۸,۰۸۷	۰	۰	
۳۸	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۸	۱۱,۸۲۲	۰	۰	
۱	۱۷۰۳۰۳۱۰۰۱	-	۰	۰	
۴۳	۱۷۰۲۰۰۴۰۴۳	۵,۲۶۴,۹۰۰	۳,۷۱۸,۰۰۰	۷۱	
۲	۱۷۰۳۰۳۱۰۰۲	۱,۳۱۶,۲۲۵	۰	۰	
۱۱۴	جدول تبصره (۱۱۴) هدفمندسازی یارانه‌ها	۸۴۰,۰۰۰	۸۴۰,۰۰۰	۱۰۰	
۱۱۴	اعتبارات قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و.....	۴۷۹,۰۰۰	۱۱۷,۳۶۰	۲۵	
جمع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای					
۶۷		۱۱,۴۹۶,۷۴۰	۷,۷۰۷,۴۴۶	۶۷	

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (در پاسخ استعلام نامه شماره ۱۱۱۰۳-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی).

۴-۱. اعتبارات هزینه‌ای^۱

با تعمق بیشتر در جدول ۴، در بخش اعتبارات هزینه‌ای علاوه بر ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰، پنج ردیف در حوزه ورزش همگانی مطرح است که شامل: ردیف پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی (۱۲ میلیارد و ۲۶۹ میلیون تومان ابلاغی)؛ ردیف اعتبارات موضوع مواد (۴۸) و (۶۹) قانون الحاق (۲) و بند «ح» ماده (۳۱) برنامه ششم توسعه (۴ میلیارد و ۴۷۹ میلیون تومان ابلاغی)؛ ردیف اعتبار مربوط به کمک به توسعه ورزش همگانی (۲ میلیارد و ۹۹۲ میلیون تومان ابلاغی)؛ ردیف اعتبار مربوط به موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم با موضوع اخذ مالیات از سیگار (۵۳۲ میلیارد تومان ابلاغی) و ردیف اعتبار مربوط به ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده با موضوع کمک به توسعه ورزش (۹۴۵ میلیارد و ۵۸۲ میلیون تومان ابلاغی) است.

جدول ۴، نشان می‌دهد در ردیف اصلی از کل ۶۹۲ میلیارد و ۴۵۴ میلیون تومان اعتبار تخصیص داده شده، ۹/۹۳ درصد (معادل ۶۸ میلیارد و ۷۶۳ میلیون تومان) به ورزش همگانی اختصاص داده شده که از کل ۹/۹۳ درصد اعتبار اختصاص داده شده از این محل ۷۳/۲۸ صرف کمک به فدراسیون‌ها و ۲۶/۷۲ صرف کمک به اداره کل ورزش و جوانان شده است.

در سایر ردیف‌ها (۵ ردیف اشاره شده در بالا) از یک هزار و ۴۹۷ میلیارد تومان اعتبار ابلاغ شده برای این اعتبارات، صرفاً حدود ۱۰ درصد تخصیص یافته است و برخی ردیف‌های فوق فاقد تخصیص هستند. بنابراین می‌توان ادعا کرد، اختلاف ۹۰ درصدی بین اعتبارات ابلاغی و تخصیص یافته در این بخش حاکی از ضعف وزارت ورزش و جوانان در مطالبه‌گری همه‌جانبه جهت وصول اعتبارات و توجه ناکافی دولت نسبت به تأمین اعتبار لازم در جهت رشد و توسعه ورزش همگانی است.

همچنین داده‌های جدول ۵، نشان می‌دهد از ۲۰ درصد اعتبار تخصیص یافته (از ۹۴۵ میلیارد تومان ابلاغی، ۱۸۷ میلیارد تومان تخصیص داده شده) مربوط به ردیف «اعتبارات ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده» ۶۳/۷۲ درصد آن به ورزش همگانی تخصیص داده شده ۲ که سهم فدراسیون‌ها ۲۷/۷۰ درصد و سهم اداره کل جوانان ۳۶/۰۲ درصد بوده است. در ردیف‌های «پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی» و «اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه»^۲ نیز ۱۰۰ درصد اعتبار به فدراسیون‌ها اختصاص داده شده است و اداره کل استان‌ها سهمی از آن نداشته‌اند. همچنین مطابق با داده‌های جدول ۵، ارزیابی عملکرد کلی اعتبارات هزینه‌ای ورزش همگانی نشان می‌دهد ۶۲/۲۲ درصد از این اعتبارات صرف کمک به فدراسیون‌ها و ۳۷/۷۸ درصد صرف کمک به اداره کل استان‌ها شده است. اعتبار ورزش همگانی از محل ردیف اصلی معادل ۶۸ میلیارد و ۷۶۳ میلیون تومان تخصیص داده شده است. در سایر ردیف‌ها (معادل یک هزار و ۴۹۷ میلیارد تومان اعتبار ابلاغ شده) ۱۰ درصد اعتبارات ورزش همگانی (معادل ۱۴۹ میلیارد تومان) محقق شده که این مورد نشان‌دهنده چالش جدی در زمینه تأمین اعتبار ورزش همگانی است.

یکی از مسائل مهم در ارتباط با بودجه بحث شفافیت و نظارت است با توجه به پاسخ وزارت ورزش و جوانان به نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان شفاف نیست. مشخص نیست که از اعتبارات محل رشد و توسعه ورزش همگانی به چه فدراسیون‌هایی اعتبار اختصاص داده شده و مبنای تخصیص چه چیزی بوده است؟ همچنین مشخص نیست که وزارت ورزش و جوانان جهت نظارت بر بودجه‌ای که برای همگانی کردن ورزش در اختیار فدراسیون‌ها قرار داده است، دارای چه ساز و کاری است؟^۴ نکته قابل توجه اینکه معاونت فرهنگی و توسعه ورزش همگانی نیز در فرایند تخصیص و نظارت بر بودجه‌ای که توسط خود وزارت ورزش و جوانان صورت می‌گیرد نقش قابل توجهی ندارد.^۵

۱. مطابق با استعلام از وزارت ورزش و جوانان، از آنجا که تفکیک اعتبارات سرمایه‌ای در بخش ورزش همگانی دشوار است، بنابراین وزارت ورزش و جوانان تنها اطلاعات مربوط به عملکرد اعتبارات هزینه‌ای که مشخصاً مربوط به رشد و توسعه ورزش همگانی بوده را ارائه کرده است (اطلاعات جدول ۷). بنابراین در این گزارش تمرکز بر اعتبارات هزینه‌ای بوده و عملکرد اعتبارات هزینه‌ای مورد تفسیر واقع شده و در ادامه اطلاعات مربوط به اعتبارات تملک‌سرمایه‌ای تنها از جنبه توصیفی مورد بررسی واقع شده است.

۲. مطابق قانون ورزش بانوان، ورزش معلولین و ورزش و ورزش‌های پهلوانی و زورخانه‌ای نیز از این محل سهم دارند که ۳۶/۲۸ باقی مانده صرف آنها شده است.

۳. از ۴۰ میلیارد تومان اعتبار این ردیف ۳۶ میلیارد معادل ۹۰ درصد به ورزش همگانی اختصاص داده شده است.

۴. مطابق استعلام دریافت شده از وزارت ورزش و جوانان در پاسخ به نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مستندات مبنی بر وجود ساز و کارهای نظارتی جهت مصرف بودجه توسعه ورزش همگانی در فدراسیون‌ها ارائه نشده است.

۵. مبتنی بر مصاحبه مورخ ۹ اسفندماه سال ۱۴۰۲ با یکی از مدیران میانی وزارت ورزش و جوانان.

جدول ۵. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۰ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی

عملکرد (میلیون ریال)		عنوان ردیف	شماره ردیف
ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها (کمک به هیئت‌های ورزشی)	کمک به فدراسیون‌های ورزشی		
۱۸۳,۷۵۶	۵۰۳,۸۷۶	وزارت ورزش و جوانان	۱۲۸۵۰۰
۶۷۳,۵۰۰	۵۱۸,۰۰۰	اعتبارات ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده	۵۳۰۰۰۰-۲۶
۰	۳۰,۰۰۰	پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی	۷۳۰۰۰۰-۵۸
۰	۳۶۰,۰۰۰	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه	۷۳۰۰۰۰-۵۶
۸۵۷,۲۵۶	۱,۴۱۱,۸۷۶	جمع	

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (در پاسخ استعلام نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی).

۴-۲. اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای^۱

در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی به غیر از بخش احداث فضاهای ورزشی در استان‌ها که ۱۰۰ درصد اعتبار ابلاغی یعنی ۲۶۱ میلیارد و ۲۸۳ میلیون تخصیص داده شده، در ردیف‌هایی همچون تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی (۳۸ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان ابلاغی) و گسترش فضاهای ورزشی (۸ میلیارد و ۶۹۷ میلیون تومان ابلاغی) به‌طور میانگین ۲۸ درصد از اعتبارات ابلاغی، تخصیص یافته است. همچنین در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به موضوع ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (در ارتباط با دو ردیف یکی به مبلغ ۵۲۶ میلیارد و ۴۹۰ میلیون تومان ابلاغی و ردیف دیگر به مبلغ ۱۳۱ میلیارد و ۶۲۲ میلیون تومان ابلاغی) ۳۵ درصد از کل دو ردیف اعتبار ابلاغی تخصیص داده شده است. براساس داده‌های جدول ۴ و با در نظر گرفتن ردیف‌های مورد توجه در این گزارش از مبلغ ۹۶۶ میلیارد و ۸۹۲ میلیون تومان اعتبار ابلاغی برای اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۵۲ درصد از آن تخصیص داده شده است. بنابراین در این بخش نیز با توجه به وضعیت نامطلوب سرانه ورزشی کشور تحقق ۵۰ درصدی اعتبارات ابلاغی نشان از عدم توجه کافی دولت به اعتبارات سرمایه‌ای مربوط به توسعه سرانه ورزشی است. به‌طور کلی با در نظر گرفتن عملکرد ردیف اصلی و عملکرد سایر ردیف‌های مورد اشاره تحقق ۱۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب عملکرد بودجه‌ای در بخش توسعه و رشد ورزش همگانی در سال ۱۴۰۰ است. همچنین از آنجاکه میانگین عملکرد اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور در سال ۱۴۰۰ معادل ۷۹/۹۴ درصد بوده است. بنابراین می‌توان گفت تحقق ۵۲ درصدی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای نشان از توجه ناکافی دولت به اعتبارات سرمایه‌ای مربوط به رشد ورزش همگانی و توسعه سرانه ورزشی است [۹].

۱. همان‌طور که در بخش پیشین اشاره شد به این دلیل که تفکیک اعتبارات سرمایه‌ای در بخش ورزش همگانی دشوار است. بنابراین وزارت ورزش و جوانان اطلاعات جزئی ارزیابی عملکرد اعتبارات سرمایه‌ای در بخش ورزش همگانی را ارائه نداده است، اما از آنجاکه اعتبارات سرمایه‌ای به افزایش سرانه ورزشی و دسترسی‌پذیری ورزش کمک می‌کند، بنابراین مطابق با نظر کارشناسان این پژوهش اطلاعات توصیفی این بخش نیز آورده شده و تحلیل عملکرد این ردیف‌ها در این گزارش میسر نبوده است.

همچنین بررسی داده‌های جدول ۴، در بخش اعتبارات هزینه‌ای نشان می‌دهد از محل «موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه اخذ مالیات از هر پاکت انواع سیگار» و «اعتبارات موضوع ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهام ورزش سهم جوانان و اشتغال)» مبالغ قابل توجهی ابلاغ شده، اما به طور متوسط از این محل‌های قانونی حدود ۱۵ درصد اعتبار محقق شده است. همچنین در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای از محل «اعتبارات موضوع ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهام ورزش سهم جوانان و اشتغال)» نیز مبلغ قابل توجهی ابلاغ شده که ۷۱ درصد آن محقق شده است. بنابراین احیای مواد (۷۳ و ۹۴) قانون برنامه ششم توسعه نقش قابل توجهی در تأمین اعتبار ورزش همگانی دارد.

۵. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۱

مطابق جدول زیر اطلاعات مربوط به ارزیابی عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ورزش به طور کلی و همچنین عملکرد اعتبارات ورزش همگانی مربوط به سایر ردیف‌ها در سال ۱۴۰۱ آورده شده است. در ادامه عملکرد ورزش همگانی در سال ۱۴۰۱ در بخش اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

جدول ۶. ارزیابی عملکرد اعتبارات سال ۱۴۰۱ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است)

درصد	اعتبارات سال ۱۴۰۱				عنوان	شرح	هزینه‌های	وزارت ورزش و جوانان
	تخصیص اعتبار							
	جمع	اسناد خزانه بند (ب) تبصره (۵)	نقدی	اعتبار ابلاغی				
۹۹	۷,۸۶۳,۲۱۵	۰	۷,۸۶۳,۲۱۵	۷,۲۲۹,۵۷۴	وزارت ورزش و جوانان			
۱۰۰	۷۷۶,۰۰۰	۰	۷۷۶,۰۰۰	۷۷۶,۰۰۰	درآمد اختصاصی اجاره اماکن ورزشی	۱۲۸۵۰۰		
۱۰۰	۷۲۹,۸۰۶	۰	۷۲۹,۸۰۶	۷۲۹,۸۰۶				
۲	۲,۶۲۰	۰	۲,۶۲۰	۱۲۰,۰۴۷	پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی	۷۳۰۰۰۰-۵۸		
۲	۵۹,۹۶۰	۰	۵۹,۹۶۰	۳,۰۷۲,۹۶۰	اعتبارات موضوع بند (ط) تبصره (۶) ماده (۴۸) قانون الحاق (۲)	۷۳۰۰۰۰-۵۹		
۱۰۰	۳۳۹,۰۷۵	۰	۳۳۹,۰۷۵	۳۳۹,۰۷۵				
۰	۰	۰	۰	۲۷,۲۲۵	کمک به توسعه ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی در بخش‌های دولتی و غیردولتی و خصوصی	۷۵۰۰۰۰-۲۱		
۲۴	۳,۸۰۴,۸۲۰	۰	۳,۸۰۴,۸۲۰	۱۶,۰۹۴,۸۶۲	اعتبارات موضوع ۲۷٪ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهام ورزش + سهم جوانان و اشتغال)	۵۳۰۰۰۰-۳۰		
۲	۱۴,۵۱۱	۰	۱۴,۵۱۱	۸۰۷,۹۷۵	درآمد حاصل از تبلیغات ناشی از پخش مسابقات ورزشی	۱۴۰۱۸۴		
۹۹	۲,۸۰۰,۰۰۰	۰	۲,۸۰۰,۰۰۰	۲,۸۲۵,۰۰۰	تبصره (۱۴) هدفمندسازی یارانه‌ها	۵۱۰۰۰۰-۱		
۸۰	۸۰۰,۰۰۰	۰	۸۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	توسعه ورزش مدارس و ورزش همگانی و زیرساخت‌های ورزشی	۵۵۰۰۰۰-۲۶		
۵۱	۱۷,۱۹۰,۰۰۷	۰	۱۷,۱۹۰,۰۰۷	۳۳,۷۱۵,۴۲۵	جمع اعتبارات هزینه‌ای			
۵۱	۱,۵۳۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۱,۴۰۵,۰۰۰	۳,۰۰۳,۲۵۰	احداث فضاهای ورزشی در سطح کشور (استان‌ها)	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۵		
۱۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۱۰۰,۰۰۰				
۲۵	۱۴۰,۰۰۰	۰	۱۴۰,۰۰۰	۵۵۹,۵۴۶	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۳		
۱۰	۲۹,۰۰۰	۰	۲۹,۰۰۰	۲۷۷,۵۸۶	تعمیر، تجهیز و راه‌اندازی تأسیسات و اماکن ورزشی ملی در حال بهره‌برداری و موجود	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۴		
۱۱۴	۹۵,۸۸۵	۰	۹۵,۸۸۵	۸۴,۱۱۷	تعمیر و تجهیز مجموعه ورزشی تختی‌تهران	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۸		
۱۰۰	۱۱۴,۱۱۵	۰	۱۱۴,۱۱۵	۱۱۴,۱۱۵				
۶۶	۴۰,۰۰۰	۰	۴۰,۰۰۰	۶۰,۳۳۴	کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۲		
۹۷	۶۵,۰۰۰	۰	۶۵,۰۰۰	۶۷,۲۹۴	تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۶		
۱	۱,۲۴۰	۰	۱,۲۴۰	۸۶,۴۲۰	گسترش فضاهای ورزشی	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۵		
۲	۱۲۱,۵۶۰	۰	۱۲۱,۵۶۰	۴,۹۰۹,۹۲۰	احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز فضاهای ورزشی	۱۷۰۲۰۰۴۰۳۴		
۴۳	۲,۳۴۷,۳۶۰	۱۲۰,۰۰۰	۲,۲۲۷,۳۶۰	۵۵۱۸,۲۳۸	توسعه و تکمیل زیرساخت‌های ورزش	۱۷۰۲۰۰۴۰۴۳		
۱۰۲	۲,۱۳۳,۵۰۰	۰	۲,۱۳۳,۵۰۰	۲,۰۸۳,۵۰۰				
۲۸	۳۸۳,۸۴۰	۰	۳۸۳,۸۴۰	۱,۳۷۹,۵۶۰	کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی برای اشتغال جوانان	۱۷۰۳۰۵۶۰۰۱		
۱۰۰	۷۸۹,۶۰۰	۷۸۹,۶۰۰	۰	۷۸۹,۶۰۰	قانون استفاده متوازن از امکانات کشور...			
۱۰۰	۱,۹۱۷,۶۱۲	۱,۷۹۲,۶۱۲	۱۲۵,۰۰۰	۱,۹۱۷,۶۱۲	توسعه فضاهای ورزشی (بابت تأدیه مطالبات کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) از محل ردیف ۵۵۰۰۰۰-۲۶ توسعه ورزش مدارس و ورزش همگانی و زیرساخت‌های ورزش)	۱۷۰۲۰۰۴۰۴۸		
۴۷	۱۰,۰۴۵,۷۱۲	۲,۹۳۲,۲۱۲	۷,۱۱۳,۵۰۰	۲۱,۲۳۳,۰۹۲	جمع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای			
۸۵	۴,۶۹۴,۸۶۵	۳۱۷,۵۹۷	۴,۳۷۷,۲۶۸	۵۵۳۳,۴۹۷	شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور			
۱۶۸	۱,۳۰۸,۷۳۲	۵۸۰,۰۰۰	۷۲۸,۷۳۲	۷۷۷,۴۶۹				

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (در پاسخ استعلام نامه شماره ۱۱۱۰۳-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی).

۵-۱. اعتبارات هزینه‌ای

با تعمق بیشتر در جدول ۶ در بخش اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۴۰۱ علاوه بر ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰، پنج ردیف در حوزه ورزش همگانی مطرح است که شامل: ردیف پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی (۱۲ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی)؛ ردیف اعتبارات بند «ط» تبصره «۶» ماده (۴۸) قانون الحاق (۲) (۳۰۷ میلیارد و ۲۹۶ میلیون تومان ابلاغی مربوط به ردیف متفرقه اول / ۳۳ میلیارد و ۹۰۷ میلیون تومان ابلاغی مربوط به ردیف متفرقه دوم)؛ ردیف اعتبار مربوط به کمک به توسعه ورزش همگانی (۲ میلیارد و ۷۲۲ میلیون تومان)؛ ردیف اعتبار مربوط به ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (یک هزار و ۶۰۹ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی)؛ ردیف اعتبار مربوط به توسعه ورزش مدارس و ورزش همگانی (۱۰۰ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی) است.

با توجه به داده‌های جدول ۶، از حدود یک هزار و ۹۶۵ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی برای این ردیف‌ها، حدود ۳۱ درصد تخصیص یافته است^۱ (معادل ۵۰۰ میلیارد و ۶۴۷ میلیون تومان). همچنین برخی از این ردیف‌ها مانند اعتبار مربوط به کمک به توسعه ورزش همگانی (با مبلغ ۲ میلیارد و ۷۲۲ میلیون تومان) فاقد تخصیص هستند. از ردیف اعتبار مربوط به ماده (۴۸) قانون الحاق (۲) نیز در یکی از بندها از ۳۰۷ میلیارد و ۲۹۶ میلیون تومان اعتبار ابلاغی چیزی حدود ۲ درصد (حدود ۵ میلیارد تومان) تخصیص یافته است.

داده‌های جدول ۷، نشان می‌دهد در ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ از کل ۷۹۲ میلیارد و ۲۴۷ میلیون تومان اعتبار تخصیص داده شده، حدود ۱۰ درصد (۹/۹۵ درصد) معادل ۷۸ میلیارد و ۸۲۸ میلیون تومان به ورزش همگانی تخصیص داده شده است. از کل اعتبار تخصیص داده شده از این محل ۳۸/۵۸ درصد صرف کمک به فدراسیون‌های ورزشی؛ و ۶۱/۴۲ درصد به اداره کل استان‌ها اختصاص داده شده است.

همچنین در ردیف «اعتبارات ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده» از یک هزار و ۶۰۹ میلیارد تومان ۲۴ درصد تخصیص داده شده (حدوداً معادل ۳۸۰ میلیارد تومان) که ۷۶/۱۹ درصد آن به ورزش همگانی اختصاص داده شده^۲ که تمام این مبلغ صرف اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها شده است. ۵۰ درصد از کل اعتبار مربوط به ردیف «پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی» صرف کمک به فدراسیون‌ها شده است.^۳ همچنین ۱۰۰ درصد اعتبار مربوط به ردیف «اعتبارات بند «ج» تبصره «۶» موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق (۲)» به فدراسیون‌ها اختصاص داده شده است. مطابق با داده‌های جدول ۷، ارزیابی عملکرد کلی اعتبارات هزینه‌ای ورزش همگانی نشان می‌دهد ۳۲/۹۸ درصد از این اعتبارات صرف کمک به فدراسیون‌ها و ۶۷/۰۲ درصد صرف کمک به اداره کل استان‌ها شده است. با توجه به داده‌های جدول ۷، در سال ۱۴۰۱ برخلاف سال ۱۴۰۰ اداره کل ورزش و جوانان سهم بیشتری از بودجه ورزش همگانی را در اختیار داشته که این عدم ثبات نشان دهنده ضعف برنامه‌ریزی در این زمینه است، اما اختصاص اعتبار ۱۰۰ درصد ردیف‌هایی همچون ردیف «پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی» و ردیف «شماره ۲۸ جدول تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۴۰۱ موضوع فعالیت‌های فرهنگی» به فدراسیون‌های ورزشی، در حالی که به نظر می‌رسد این ردیف‌ها با مأموریت معاونت فرهنگی و توسعه ورزش همگانی وزارتخانه تطابق بیشتری دارد، همچنان محل سؤال است.

همچنین با در نظر نگرفتن اعتبار ورزش همگانی از محل ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ (معادل ۷۸ میلیارد و ۸۲۸ میلیون تومان تخصیص داده شده). ملاحظه می‌شود در سایر ردیف‌ها (حدود یک هزار و ۹۶۵ میلیارد تومان ابلاغ شده) ۳۱ درصد اعتبارات ورزش همگانی (معادل ۵۰۰ میلیارد و ۶۴۷ میلیون تومان) محقق شده که درصد تحقق اعتبار این ردیف‌ها نسبت به بودجه ۱۴۰۰ به میزان ۲۱ درصد افزایش داشته، اما همچنان تأمین اعتبار ورزش همگانی از محل سایر ردیف‌ها با توجه به تحقق ۳۱ درصدی با چالش جدی مواجه است. چراکه سهم ورزش همگانی از سایر ردیف‌های به غیر از ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ مبلغ بسیار بیشتری است.

مبتنی بر استعلام‌های انجام شده، عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۱ نیز شفاف نیست.^۴ مشخص نیست که از اعتبارات محل رشد و توسعه ورزش همگانی به چه فدراسیون‌هایی اعتبار اختصاص داده شده و مبنای تخصیص چه چیزی بوده است. همچنین مشخص نیست که وزارت ورزش و جوانان چگونه بر بودجه‌ای که برای همگانی کردن ورزش در اختیار فدراسیون‌ها قرار داده نظارت می‌کند.^۵

۱. میزان تحقق اعتبارات این ردیف‌ها نسبت به بودجه سال ۲۰۱۴۰۰ درصد رشد داشته است.

۲. با ۱۳ درصد رشد نسبت به بودجه سال قبل.

۳. حدود ۹۰ میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان باقی مانده از این ردیف صرف موارد دیگر شده که عملکرد آن ارائه نشده است.

۴. مبلغ اختصاص یافته این ردیف مطابق جدول ۲۶۲،۸ میلیون تومان است که ۵۰ درصد آن (۱۳۱ میلیون تومان) صرف کمک به فدراسیون‌ها شده و ۵۰ درصد باقی مانده فاقد عملکرد در محل مربوط است.

۵. پاسخ وزارت ورزش و جوانان به نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

۶. مطابق استعلام دریافت شده از وزارت ورزش و جوانان در پاسخ به نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مستندات مبنی بر وجود سازو کارهای نظارتی جهت مصرف بودجه توسعه ورزش همگانی در فدراسیون‌ها ارائه نشده است.

جدول ۷. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۱ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی

شماره ردیف	عنوان ردیف	عملکرد (میلیون ریال)	
		کمک به فدراسیون‌های ورزشی	ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها (کمک به هیئت‌های ورزشی)
۱۲۸۵۰۰	وزارت ورزش و جوانان	۳۰۴,۱۵۸	۴۸۴,۱۳۹
۵۳۰۰۰۰-۸۶	اعتبارات ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده	۰	۲,۸۹۸,۸۵۶
۷۳۰۰۰۰-۵۵	پیشگیری از بیماری‌های ریوی و توسعه ورزش همگانی	۱,۳۱۰	۰
۷۳۰۰۰۰-۵۶	اعتبارات بند «ج» تبصره (۶) موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق (۲)	۳۹۹,۰۳۵	۰
۹۰۱۰۰۰-۲۸	ردیف شماره ۲۸ جدول تبصره (۱۴) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ موضوع فعالیت‌های فرهنگی*	۹۵۹,۸۶۸	۰
	جمع	۱,۶۶۴,۳۷۱	۳,۳۸۲,۹۹۵

* این ردیف در جدول ۸، آورده نشده است.
مأخذ: همان.

۵-۲. اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای

در بخش اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی از ۳۰۰ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی احداث فضاهای ورزشی در استان‌ها ۵۱ درصد آن تخصیص داده شده و در ردیف دیگر اعتبار ابلاغی ۱۰ میلیارد تومان مربوط به احداث فضاهای ورزشی در استان‌ها به‌طور کامل محقق شده است. در ردیف‌هایی همچون تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی (۵۵ میلیارد و ۹۵۴ میلیون تومان اعتبار ابلاغی) ۲۵ درصد و در ردیف مربوط به گسترش فضاهای ورزشی (۸ میلیارد و ۶۴۲ میلیون تومان اعتبار ابلاغی) ۱ درصد از آن، تخصیص داده شده است. همچنین در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ بخش اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مربوط به موضوع ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده حذف شده است. این در حالی است که از محل اعتبارات این ردیف در سال ۱۴۰۰ مطابق با داده‌های جدول ۴، مبلغ ۳۷۱ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان تخصیص داده شده است. بنابراین تأمین اعتبار تملک‌داری‌های سرمایه‌ای از این محل برای رشد و توسعه ورزش همگانی اهمیتی ویژه‌ای دارد. همچنین در ردیف «احداث، تکمیل، تعمیر و تجهیز فضاهای ورزشی» دو ردیف فرعی ارائه شده است که برای یک ردیف فرعی ۲ درصد اعتبار ابلاغی^۱ محقق و برای ردیف فرعی دوم ۸۲ درصد اعتبار ابلاغی^۲ محقق شده است. مطابق داده‌های ارائه شده در جدول ۶، حدود ۵۰ درصد اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای تخصیص داده شده که تقریباً مشابه سال ۱۴۰۰ است. با توجه به میانگین عملکرد اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای کل کشور در سال ۱۴۰۱ که معادل ۸۳/۷۰ درصد بوده است. بنابراین می‌توان گفت تحقق ۵۰ درصدی اعتبارات ابلاغی نشان از توجه ناکافی دولت به اعتبارات سرمایه‌ای مربوط به رشد ورزش همگانی و توسعه سرانه ورزشی است [۱۰].

به‌طور کلی با در نظر گرفتن ردیف‌های مربوط به ورزش همگانی در بخش اعتبارات هزینه‌ای (از مبلغ دو هزار و ۶۵ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی) حدود ۳۱ درصد از این اعتبارات محقق شده و این عدد برای اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای (از مبلغ ۸۹۳ میلیارد و ۷۸۸ میلیون تومان اعتبار ابلاغی) ۵۶ درصد است.

همچنین مطابق با داده‌های جدول ۶، نسبت به سال ۱۴۰۰ در بخش اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات مربوط به ماده (۷۳) (با موضوع مالیات سیگار و تنباکو) و در بخش اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای، اعتبارات مربوط به ماده (۹۴) (با موضوع بیست و هفت صدم درصد (۲۷/۰٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) قانون برنامه ششم توسعه حذف شده است. همان‌طور که قبلاً اشاره شده در ماده (۵۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ مواد (۷۳ و ۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ نسخ شده با توجه به رقم اعتبارات از محل مواد (۷۳ و ۹۴) دائمی بودن این قوانین به رشد و توسعه ورزش همگانی کمک می‌کند. پرواضح است در بودجه سال ۱۴۰۱ وضعیت اعتبارات در دو بخش هزینه‌ای و سرمایه‌ای نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب بودجه‌ای در بخش ورزش همگانی است.

۱. مبلغ اعتبار ابلاغی معادل ۴۹۰ میلیارد و ۹۹۲ میلیون تومان بوده است.
۲. مبلغ اعتبار ابلاغی معادل ۲۸ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان بوده است.

۶. ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در سال ۱۴۰۲

مطابق جدول زیر اطلاعات مربوط به ارزیابی عملکرد اعتبارات هزینه‌ای و تملک داری‌های سرمایه‌ای ورزش به‌طور کلی و همچنین عملکرد اعتبارات ورزش همگانی مربوط به سایر ردیف‌ها در سال ۱۴۰۲ آورده شده است. در ادامه عملکرد ورزش همگانی در سال ۱۴۰۲ در بخش اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

جدول ۸. ارزیابی عملکرد اعتبارات ۱۴۰۲ وزارت ورزش و جوانان (اعداد به میلیون ریال است)

درصد	اعتبارات سال ۱۴۰۲			اعتبار ابلاغی	عنوان	شرح	شماره سند	شرح
	تخصیص اعتبار							
	جمع	استاد خزانه	نقدی					
۶۰	۱۱,۰۰۷,۴۹۰	۰	۱۱,۰۰۷,۴۹۰	۱۸,۳۱۹,۴۲۰	وزارت ورزش و جوانان	۱۲۸۵۰۰		
۱۰۰	۱,۷۴۶,۰۰۰	۰	۱,۷۴۶,۰۰۰	۱,۷۴۶,۰۰۰	درآمد اختصاصی اجاره اماکن ورزشی			
۳۰	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰	۱۶۵,۸۷۰	ردیف‌های متفرقه جدول ۲-۷			
۳۰	۴,۳۰۰,۰۰۰	۰	۴,۳۰۰,۰۰۰	۱۴,۲۵۰,۰۰۰	اعتبارات موضوع ۲۷، درصد ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهام ورزش سهم جوانان و اشتغال) ^۱	۱۰۴-۵۳۰۰۰۰		هزینه‌ای
۲	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰	۲,۳۰۸,۵۰۰	سازمان برنامه و بودجه کشور - حق پخش تلویزیونی مسابقات ورزشی داخلی	۵۳۰۰۰۰۳۹		
	۰	۰	۰	۹۵۰,۰۰۰	وزارت ورزش و جوانان - صندوق حمایت از قهرمانان و پیش‌کسوتان ورزش کشور	۱۴۸-۵۵۰۰۰۰		
۸۸	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۴۰,۰۰۰	فدراسیون کشتی - کمک	۱۷۰-۵۵۰۰۰۰		
۴۷	۱۸,۱۵۳,۴۹۰		۱۸,۱۵۳,۴۹۰	۳۸,۸۷۹,۷۹۰	جمع اعتبارات هزینه‌ای			
۱۰	۸,۴۱۱	۸,۴۱۱	۰	۸۴,۱۱۰	کمک‌های فنی و اعتباری به بخش غیردولتی	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۲		وزارت ورزش و جوانان
۱۲	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۸۶۸,۵۰۰	احداث و تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۳		
۱۰	۹۶,۵۰۰	۹۶,۵۰۰	۰	۹۶۵,۰۰۰	تعمیر، تجهیز و راه‌اندازی تأسیسات و اماکن ورزشی ملی در حال بهره‌برداری و موجود	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۴		
۱۵	۱۰۲,۱۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۴۰۲,۰۰۰	۷,۳۸۲,۸۱۰	احداث فضاهای ورزشی در سطح کشور (استان‌ها)	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۵		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۳۵	۲۵,۰۰۰	۰	۲۵,۰۰۰	۷۰,۶۵۰	تعمیر و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۶		
۱۰	۱۴,۴۷۵	۱۴,۴۷۵	۰	۱۴۴,۷۵۰	تعمیر و تجهیز مجموعه ورزشی تختی تهران	۱۷۰۲۰۰۱۰۰۸		
۱۰	۲,۳۰۰,۰۰۰	۰	۲,۳۰۰,۰۰۰	۲۲,۸۰۰,۰۰۰	توسعه و تکمیل زیرساخت‌های ورزش	۱۷۰۲۰۰۴۰۴۳		
۱	۲۰,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲,۳۶۰,۰۰۰	قانون استفاده متوازن از امکانات کشور			
۱۱	۳,۶۶۶,۳۸۶	۹۱۹,۳۸۶	۲,۷۴۷,۰۰۰	۳۴,۶۷۵,۸۲۰	جمع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای			
۳۰	۲۱,۸۱۹,۸۷۶	۹۱۹,۳۸۶	۲۰,۹۰۰,۴۹۰	۷۳,۵۵۵,۶۱۰	جمع کل			

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (در پاسخ استعلام نامه شماره ۱۱۱۰۳-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۶ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی).

۱. در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ در جدول ۹ برآورد اعتبارات موضوع ۲۷/۰ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده (سهام ورزش سهم جوانان و اشتغال) در بخش تملک‌داری‌های مالی ۲۴,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال بوده که در استعلام به عمل آمده از وزارت ورزش این ردیف در بخش اعتبارات هزینه‌ای ارائه نشده است.

۱-۶. اعتبارات هزینه‌ای

طبق داده‌های ارائه شده در جدول ۸، علاوه بر ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ دوردیف در حوزه ورزش همگانی مطرح است که شامل: ردیف اعتبار مربوط به ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده و ردیف‌های متفرقه جدول ۷-۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ است. اعتبارات ابلاغی این ردیف‌ها به مبلغ یک هزار و ۴۴۱ میلیارد و ۵۸۷ میلیون تومان بوده که از این مبلغ تا پایان بهمن ماه سال ۱۴۰۲ حدود ۳۰ درصد آن یعنی ۴۳۵ میلیارد تومان تخصیص داده شده است. همچنین در بودجه سال ۱۴۰۲ سایر ردیف‌های مربوط به توسعه ورزش همگانی حذف شده است. در ردیف اصلی مطابق با جدول ۹، از هزار و یکصد میلیارد و ۷۴۹ میلیون تومان (حدود ۳۰ درصد رشد نسبت به بودجه سال قبل) حدود ۷/۶۲ درصد آن معادل ۸۳ میلیارد و ۸۷۲ میلیون تومان تا پایان بهمن ماه سال ۱۴۰۲ به ورزش همگانی اختصاص داده شده که از این مبلغ ۹۳/۲۶ درصد آن صرف کمک به فدراسیون‌ها و ۶/۷۴ درصد به اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها اختصاص داده شده است. از محل ردیف «اعتبارات ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده» نیز از مجموع اعتبارات این ردیف (معادل ۴۳۰ میلیارد تومان) ۶۷/۸۰ درصد (معادل ۲۹۱ میلیارد و ۵۲۵ میلیون تومان) به ورزش همگانی و ۱۰۰ درصد این مبلغ به اداره کل استان‌ها اختصاص داده شده است. در ارزیابی عملکرد ورزشی همگانی نیز مطابق جدول ۹، ۲۱/۸۸ درصد بودجه همگانی صرف کمک به فدراسیون‌های ورزشی و ۷۸/۱۲ درصد آن به اداره کل ورزش و جوانان استان‌ها اختصاص یافته است. به طور کلی تحقق ۳۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ورزش همگانی در ۱۱ ماه اول سال ۱۴۰۲ نشان‌دهنده همان خط‌مشی پیشین طی ۲ سال قبلی است.

نکته قابل توجه در بررسی عملکرد اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ جهت رشد و توسعه ورزش همگانی تا پایان بهمن ماه سال ۱۴۰۲ اختصاص ۹۳/۲۶ درصد از اعتبارات ورزش همگانی به فدراسیون‌های ورزشی که نسبت به سال‌های گذشته این اختلاف قابل توجه است. در واقع بررسی عملکرد ۳ سال اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ جهت رشد و توسعه ورزش همگانی نشان می‌دهد الگو و خط‌مشی ثابتی جهت رشد و توسعه ورزش همگانی از طریق فدراسیون‌ها و ادارات کل وجود ندارد و در برخی سال‌ها سهم فدراسیون‌های ورزشی از اعتبارات همگانی و در برخی سال‌های دیگر سهم اداره کل‌ها بیشتر بوده است. با توجه به جزء «۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان مصوب سال ۱۳۹۹ «تهیه و تدوین برنامه‌های میان‌مدت و سالیانه ورزش کشور با استفاده از ظرفیت دستگاه‌های ذی‌ربط و نظارت بر حسن اجرای آنها» و جزء «۱۰» و «۱۳» بند «الف» همان ماده مبنی بر «نظارت بر حسن اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرایی و بخش‌های غیردولتی و ارزیابی عملکرد آنها و ارائه گزارش به مراجع ذی‌ربط» و «حمایت، نظارت و هماهنگ‌سازی فعالیت‌های کلیه نهادهای ورزشی اعم از کمیته ملی المپیک، کمیته ملی پارالمپیک، فدراسیون‌ها، انجمن‌ها، هیئت‌ها و کمیته‌های ورزشی به منظور حسن اجرای وظایف» وزارت ورزش و جوانان و جهت انجام بهینه تکلیف‌های ورزشی تکلیف دارد. با توجه به وضعیت نامطلوب ورزش همگانی پیشنهاد می‌شود وزارت ورزش و جوانان و جهت انجام بهینه تکلیف ارزیابی عملکرد و تکلیف نظارتی خود، بودجه ورزش همگانی را با محوریت حمایت از هیئت‌های ورزشی شهرستان و استان از طریق اداره کل‌ها هزینه کند.

جدول ۹. عملکرد اعتبارات هزینه‌ای وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۴۰۲ از محل رشد و توسعه ورزش همگانی تا پایان بهمن ماه

شماره ردیف	عنوان ردیف	عملکرد (میلیون ریال)	
		ادارات کل ورزش و جوانان استان‌ها (کمک به هیئت‌های ورزشی)	کمک به فدراسیون‌های ورزشی
۱۲۸۵۰۰	وزارت ورزش و جوانان	۵۶,۵۰۰	۷۸۲,۲۲۰
۱۰۴-۵۳۰۰۰۰۰	اعتبارات ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده	۲,۹۱۵,۲۵۰	
۵۳-۷۳۰۰۰۰۰	اعتبارات بند «ج» تبصره «۶» موضوع ماده (۴۸) قانون الحاق (۲)	۰	۵۰,۰۰۰
	جمع	۲,۹۷۱,۷۵۰	۸۳۲,۲۲۰

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (در پاسخ استعلام نامه شماره ۱۶۴۳۱-۱۶۲۰۰-۸۲ مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی).

۶-۲. اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای

در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی از ۷۳۸ میلیارد و ۲۸۱ میلیون تومان اعتبار ابلاغی احداث فضاهای ورزشی در استان‌ها ۱۵ درصد آن تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۲ تخصیص داده شده است. در ردیف‌هایی همچون تجهیز زمین‌های ورزشی روستایی که اعتبار ابلاغی آن ۸۶ میلیارد و ۸۵۰ میلیون تومان بوده است، ۱۰ درصد و در ردیف مربوط به توسعه و تکمیل زیرساخت‌های ورزشی که اعتبار ابلاغی آن ۲ هزار و ۲۸۰ میلیارد تومان بوده، ۱۰ درصد آن یعنی ۲۳۰ میلیارد تومان محقق شده است. همچنین در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به موضوع ۰/۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده حذف شده است. مطابق با داده‌های ارائه شده در جدول ۱۰، با در نظر گرفتن ردیف‌های اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی (۳ هزار و ۱۰۵ میلیارد تومان اعتبار ابلاغی) تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۲ حدود ۱۱ درصد آن محقق شده است. به‌طور کلی تحقق ۳۰ درصدی اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ورزش همگانی و تحقق ۱۱ درصدی اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۴۰۲ نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب بودجه‌ای در ردیف‌های مربوط به ورزش همگانی است. قابل توجه است که میانگین عملکرد اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای کل کشور در سال ۱۴۰۲ معادل ۷۹ درصد بوده است. بنابراین تحقق ۱۱ درصدی اعتبارات ابلاغی نشان از توجه ناکافی دولت به اعتبارات سرمایه‌ای مربوط به رشد ورزش همگانی و توسعه سرانه ورزشی است. همچنین مطابق با داده‌های جدول ۸، به مانند سال ۱۴۰۱ در بخش اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات مربوط به ماده (۷۳) (با موضوع مالیات سیگار و تنباکو) و در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای، اعتبارات مربوط به ماده (۹۴) (با موضوع بیست و هفت صدم درصد ۰/۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) قانون برنامه ششم توسعه حذف شده است. بنابراین دائمی نبودن این قوانین موجب می‌شود بخش مهمی از اعتبارات ورزش همگانی محقق نشود.

۷. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

■ مطابق قانون، ورزش همگانی یک مفهوم عام و فراگیر است که همه رشته‌های ورزشی را در جهت تأمین نشاط و سلامت عمومی لحاظ می‌کند. تقریباً نیمی از وظایف قانونی وزارت ورزش و جوانان به صورت مستقیم و غیرمستقیم با مفهوم ورزش همگانی مرتبط است. بنابراین برای اینکه وزارت ورزش و جوانان از عهده وظایف خود به خوبی برآید، نیازمند تأمین مالی مناسب است. از آنجاکه تأمین مالی نیازمند قوانین صریح و توجه ویژه قانونگذار است. بنابراین با بررسی احکام بالادستی ملاحظه می‌شود؛ اکثر احکام که به ورزش مربوط هستند، به صورت کلی نگارش شده‌اند و فاقد جهت‌گیری و نحوه هزینه‌کرد بودجه (تعیین میزان سهم ورزش از بودجه خاص) هستند. لذا قانونگذار باید از تصویب احکام کلی در حوزه ورزش جلوگیری کرده و در احکامی که مربوط به توسعه ورزش است هم جهت‌گیری پیرامون ورزش همگانی را مشخص و هم نحوه هزینه‌کرد (یا سهم بودجه ورزش همگانی) را تدقیق کند.

■ مطابق داده‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ اعتبارات مربوط به ماده (۳۷) (با موضوع مالیات سیگار و تنباکو) و اعتبارات مربوط به ماده (۴۹) (با موضوع بیست و هفت صدم درصد ۰/۷۲٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) در بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ابلاغ قابل توجهی دارند. با توجه به نسخ این مواد مطابق با ماده (۵۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ در قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ ملاحظه شد، در برخی بخش‌ها این اعتبارات حذف شده‌اند. با توجه به اینکه رقم ابلاغی این اعتبارات قابل توجه است و می‌تواند به رشد و توسعه ورزش همگانی کمک شایانی کند. بنابراین وجود قوانین دائمی به سود ورزش همگانی است. بررسی صورت گرفته نشان داد نسخ احکام مربوط به ماده (۳۷) (با موضوع مالیات سیگار و تنباکو) و ماده (۴۹) (با موضوع بیست و هفت صدم درصد ۰/۷۲٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده) قانون برنامه ششم توسعه به ضرر ورزش همگانی است. از این رو با توجه به اعتبار قابل توجه ردیف‌های مربوط به مواد (۳۷ و ۴۹) در قوانین بودجه سنواتی و تأثیر آن در تأمین نیاز مالی ورزش همگانی پیشنهاد می‌شود که این احکام احیا شوند.

■ به‌طور کلی وضعیت بودجه در حوزه ورزش و به‌طور خاص وضعیت بودجه در حوزه ورزش همگانی مناسب ارزیابی نمی‌شود. در طی سه سال مورد

بررسی به‌طور میانگین ۲۳/۶۶ درصد از اعتبارات هزینه‌ای مربوط به ورزش همگانی و ۳۹/۶۶ درصد از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به ورزش همگانی محقق شده است. لذا به‌طور میانگین تحقق زیر ۴۰ درصد اعتبارات در هر دو بخش هزینه‌ای و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در طی این سه سال نشان‌دهنده توجه ناکافی به موضوع ورزش همگانی؛ نظارت ناکافی دستگاه‌های ذی‌ربط؛ کاستی‌های وزارت ورزش و جوانان در برنامه‌ریزی و ضعف در مطالبه‌گری همه‌جانبه جهت وصول اعتبارات مورد نیاز است.

■ همچنین طبق داده‌ها از بودجه ردیف اصلی ۱۲۸۵۰۰ در طی سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به ترتیب ۹/۹۳ و ۹/۹۵ و ۷/۶۲ درصد از کل اعتبارات مربوطه به ورزش همگانی اختصاص داده شده است. این بودجه توسط وزارت ورزش و جوانان بین فدراسیون‌ها و اداره کل ورزش و جوانان در جهت رشد و توسعه ورزش همگانی تقسیم شده، اما نکته قابل توجه در طول این سه سال این است که الگوی مشخصی جهت تخصیص این اعتبار به فدراسیون‌ها یا اداره کل ورزش و جوانان وجود ندارد و داده‌های شفاف‌تری در این زمینه ارائه نشده که این روند نامتوازن به‌عنوان یک چالش مطرح است. ارائه پیشنهاد مشخص در این زمینه نیازمند جزئیات بیشتر در مورد عملکرد اعتبارات ورزش همگانی در فدراسیون‌ها و اداره کل استان‌هاست.

۸. پیشنهادها

با توجه به وضعیت نامناسب بودجه‌ای ورزش همگانی، هم‌افزایی در زمینه ورزش همگانی با محوریت وزارت ورزش و جوانان ضرورت دارد.

■ با توجه به اهمیت تأمین مالی ورزش همگانی از محل ماده‌های قانونی با موضوع «بیست و هفت صدم درصد (۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده» و موضوع «مالیات سیگار و تنباکو» پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

الحاق ماده جدید به لایحه الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۳)؛ به دولت اجازه داده می‌شود:

الف) بیست و هفت صدم درصد (۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده را برای توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی، فدراسیون بین‌المللی ورزش‌های زورخانه‌ای و کشتی پهلوانی، ورزش روستایی و عشایری، ورزش بانوان و زیرساخت‌های ورزش به‌ویژه در حوزه معلولان و جانبازان اختصاص دهد. سهم ورزش همگانی از این محل ۷۰ درصد اعتبارات است.

ب) به‌منظور ارتقای سلامت جامعه و کاهش مصرف دخانیات نسبت به وضع و اخذ عوارض از خرده‌فروشی سیگار اقدام کند. درآمد حاصله به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و طی ردیفی که در بودجه‌های سنواتی مشخص می‌شود به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب دولت به‌منظور کاهش مصرف دخانیات و آموزش، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، بازتوانی و درمان عوارض حاصله از مصرف آن و توسعه ورزش به‌خصوص ورزش همگانی در مدارس در اختیار دستگاه‌های ذی‌ربط قرار گیرد. ۴۰ درصد درآمد حاصل از این محل سهم ورزش همگانی است که از کل مبلغ اختصاص داده شده از این محل به ورزش همگانی ۶۰ درصد در اختیار وزارت ورزش و ۴۰ درصد در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار می‌گیرد.

■ پیشنهاد می‌شود کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی جهت نظارت بر اجرای قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹ با محوریت ورزش همگانی از ابتدای سال ۱۴۰۳ هر ۶ ماه یک‌بار گزارش ارزیابی عملکرد اعتبارات ورزش همگانی را از وزارت ورزش و جوانان مطالبه و بر آن نظارت کند.

■ پیشنهاد می‌شود کمیسیون اصل ۹۰ مجلس شورای اسلامی جزئیات عملکرد بودجه تخصیص داده شده به ورزش همگانی را در طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ از وزارت ورزش و جوانان مطالبه کند تا مشخص شود میزان اعتبارات تخصیص داده شده صرف چه برنامه‌هایی شده است و بتوان به آسیب‌شناسی برنامه‌ها و فعالیت‌های انجام شده پرداخت.

- [۱] رنجبر، صادق. (۱۴۰۲). گزارش راهبردی بررسی ابزارهای سیاست‌گذاری ترویج و تعمیم ورزش همگانی (مطالعه تطبیقی) (۱۹۲۹۴). ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۳۱(۷).
- [۲] مرادی، مهدی. (۱۳۹۸). تحلیل وضعیت مشارکت ورزش همگانی در ایران و تبیین چالش‌ها و موانع کلان. ماهنامه گزارش‌های کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۲۷(۹).
- [۳] قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران - فصل اول: اصول کلی - اصول (۱ الی ۱۴) - مصوب ۱۳۵۸/۱/۱۰.
- [۴] قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶) - مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴.
- [۵] قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۲ مجلس شورای اسلامی.
- [۶] قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور - مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۲۶ مجلس شورای اسلامی.
- [۷] قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور - مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ مجلس شورای اسلامی.
- [۸] قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور - مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۴ مجلس شورای اسلامی.
- [۹] جعفری، محمد مهدی. (۱۴۰۲). بررسی عملکرد قانون بودجه و عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۰. (۱۹۱۴۳). گزارش کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- [۱۰] مطالعات بخش عمومی (گروه بودجه عمومی). (۱۴۰۳). بررسی عملکرد قانون بودجه و عملکرد مالی دولت در سال ۱۴۰۱. (در دست چاپ). گزارش کارشناسی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

گزیده سیاستی

تحقق زیر ۴۰ درصد اعتبارات ورزش همگانی در طی سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ نشان‌دهنده توجه ناکافی دولت نسبت به تأمین مالی ورزش همگانی است. همچنین عدم سازوکار مناسب و عدم شفافیت در عملکرد اعتبارات وصول شده در طی این سه سال نشان‌دهنده اوضاع به مراتب نامساعد ورزش همگانی بوده که نیازمند نظارت جدی مجلس شورای اسلامی در این زمینه است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir